

אמנות הציור ירושלים *Paintings of Jerusalem*

266

2/1981

שבט התשמ"א

**משרד התקשורת
השירות הבולאי**

**MINISTRY OF COMMUNICATIONS
PHILATELIC SERVICES**

התלמוד הירושלמי, במסכת קידושין (מט', כ'), גומר את ההלל על ירושלים בקובעו: "עשרה קבים יפי ירדו לעולם, תשעה נטלה ירושלים ואחד העולם כולו".

קיסמה הטבעי והארכיטקטוני של העיר היה לשם דבר מאז ימי המקרא – "מציון מכלל יפיי" (תהלים נ', כ') ועד עצם היום הזה.

אחד הציורים העתיקים ביותר של הכותל המערבי נמצא בבית הכנסת "דורה אירופוס" (משנת 245 לסה"נ) ומאז, צוירה ירושלים בתקופה הביזאנטית, בימי הביניים, בעידן התחייה (הרינסאנס) עד ימינו, ציורים אין ספור.

קשריה של ירושלים לשלוש הדתות המונותאיסטיות הגדולות ויישובה הבלתי פוסק במשך 4500 שנה, היקנו לעיר את צביונה המיוחד.

מסופר, בספר "בראשית" (יד', יח'), שאברהם אבינו ומלכי – צדק "מלך שלם... והוא כהן לאל עליון" (שמואל ב' כד', כה') נפגשו בירושלים (לפני כ- 4000 שנה). מאוחר יותר, כבש דוד המלך את המבצר היבوسی הקטן וקרא לו בשם: "ציון, עיר דוד". שטחה של העיר – הבנויה על הר עופל הצר, על גבול מעיין גיחון, שהיה המקווה היחיד של מי שתייה בכל הסביבה – השתרע על כ- 60 דונאם בלבד. אולם, חשיבותה המיוחדת היתה בגלל מיקומה האיסטרטגי ולכן, דוד המלך עשה אותה לבירתו. הוא גם קנה את הגורן של ארונה, מלך היבוסים האחרון, "ויבן שם דוד מזבח לה'" והפך את ירושלים למרכז הפולחן הדתי לעם ישראל.

שלמה, בנו של דוד המלך, השקיע מאמצים רבים בחקמת מבנה לעבודת הקודש ובנה את מקדש ה' מעל מזבח דוד; בכך, עודד את העלייה לרגל לירושלים שלוש פעמים בשנה, שמאוחר יותר, היה למנהג מסורתי בישראל.

אחרי מות שלמה המלך, בשנת 933 לפנה"ס, התפלגה הממלכה לשתי ממלכות נפרדות – ישראל בצפון ויהודה, עם ירושלים בירתה, בדרום. ממלכת יהודה שמרה על עצמאותה עד שהובסה על ידי בבל בשנת 587 לפנה"ס.

אנה טיכו נולדה במורביה ב-1894. גדלה והתחנכה בוינה שם למדה ציור ורישום. עלתה לארץ-ישראל ב-1912 ומ-1919 התגוררה בירושלים. אנה טיכו היתה אשתו של ד"ר א.טיכו, רופא העינים הנודע.

משנות השלושים עסקה בציור ירושלים, דמויותיה וסביבתה, תוך הקפדה על דיוק בפרטים.

מאז שנות החמישים נעשו נופיה חפשיים, מופשטים וספונטניים יותר.

נפטרה בירושלים בשנת 1980.

כלת פרס ישראל לשנת 1980.

Anna Ticho, born in Moravia in 1894, grew up and was educated in Vienna where she studied painting and drawing. She immigrated to Israel in 1912 and settled in Jerusalem in 1919 where she married Dr. A. Ticho, the well-known eye specialist.

From the thirties on, she portrayed Jerusalem, its surroundings and its people in a very realistic style. From the fifties on, her landscapes became freer, more abstract and more spontaneous.

She was awarded the Israel Prize in 1980 and died the same year.

מרדכי ארדון נולד בפולין בשנת 1893. למד בגרמניה והיה חניך ה"באוהאוס". עלה לארץ-ישראל בשנת 1933 והצטרף לסגל ההוראה בבצלאל ב-1935.

בין השנים 1940 ל-1952 ניהל את בצלאל ועד 1962 כיהן כיועץ אמנותי למשרד החינוך והתרבות.

ציוריו שיכלתניים בצורתם, ריגשיים בתוכם, ועומדים בסימן של מטפיסיקה יהודית-אישית של הצייר.

חתן פרס ישראל לשנת 1964.

יוסף זריצקי נולד ברוסיה בשנת 1891. למד עד 1914 באקדמיה לאמנות בעיר קייב. עלה לארץ-ישראל בשנת 1923, ישב בירושלים עד 1927, ואז עבר לתל-אביב.

ממייסדי קבוצת אופקים חדשים.
שנים רבות עבד בעיקר בצבעי מים, ואחר כך עבר גם לצבעי שמן. בין נושאי העיקריים: פירטי נוף ונופים עירוניים.
אופי ציוריו מוגדר כ"מופשט לירי".

חתן פרס ישראל לשנת 1958.

Joseph Zeritzky, born in Russia in 1891, studied at the Kiev Academy of Arts until 1914. He immigrated to Israel in 1923, living in Jerusalem until 1927 in which year he moved to Tel Aviv. He was one of the founders of the "New Horizons" group.

He worked mainly in watercolours for many years and later also in oils. The main subjects of his works were landscapes and urban scenes done in an "abstract lyric style".

He was awarded the Israel Prize in 1958.

Mordechai Ardon, born in Poland in 1893, studied in Germany and was a graduate of the "Bauhaus". In 1933 he immigrated to Israel and in 1935 joined Bezalel Art School. From 1940-1952 he was head of Bezalel and until 1962 acted as artistic adviser to the Ministry of Education and Culture.

His drawings are rational in form and emotional in content, reflecting the Jewish-personal metaphysics of their creator.

He was awarded the Israel Prize in 1964.

חמישים שנה חלפו, עד שנחמיה העמיד עצמו בראש השבים לציון, בברכתו של כורש מלך פרס. בעקביות וללא ליאות, החזיר נחמיה על כנם את ערכיה החשובים של היהדות.

אלכסנדר הגדול כבש את הארץ בשנת 333 לפנה"ס והחלה תקופה של שלטון יווני נדיב בארץ. במרוצת הזמן התדרדר שלטון זה עד שהצית את מרד החשמונאים, שפתח את אחת התקופות המזהירות בתולדות עם ישראל.

הורדוס שעלה על כס השלטון בשנת 73 לפנה"ס בתמיכת הרומאים, שקד על בנית מבנים מפוארים, לרבות בית המקדש המשוקם, שחלק ממבנהו שרד עד היום.

שתי התקוממויות נגד הרומאים, בשנת 70 ובשנת 132 אחה"ס, הסתיימו בחורבן ירושלים, והרומאים הסבו שמה ל"איליה קפיטולינה".

השלטון הביזאנטי החזיר לירושלים את שמה וחשיבותה. קונסטנטינוס קיסר קיבל על עצמו את הדת הנוצרית, העיר ניבנתה מחדש והוקמו כנסיות, ששמן נודע בכל רחבי תבל.

בשנת 638 אחה"ס, כבשו המוסלמים את עיר הקודש ובנו בה את "כיפת הסלע" אולם, בכל תקופת השלטון המוסלמי היתה ירושלים רק עיר מחוז קטנה במרחב הערבי העצום.

בשנת 1099 הסתערו הצלבנים על חומות העיר וכבשוה לאחר קרב עקוב מדם. הם החזיקו בעיר פחות מתשעים שנה, אך הספיקו לשקם, עד להפליא, את הכנסיות ואת לב העיר, על סמטאותיו הקמורות ושווקיו המקורים.

צאלאח א'דין החזיר את השלטון המוסלמי על העיר ושקט יחסי שרר בה במשך כשלוש מאות וחמישים שנה. אחר כך, היתה ירושלים עיר בפלשתינה, כחלק מן הקיסרות העות'מאנית. השולטאן סולימאן הגדול הפיח רוח של חיים חדשים בעיר, הוא הקים מחדש את סוללותיה בצורתן כפי שנשתמרו עד היום, תיקן את אמות המים ובריכות המים והנהיג שיפורים בשלטון המקומי.

ramparts as they are at present, repairing aqueducts and cisterns, and improving local government.

Turkish rule lasted 400 years. During the latter part of this period, Europeans displayed great interest in Jerusalem, in effect starting its modern history. Diplomats, statesmen and pilgrims, together with painters, artists and engravers, streamed into the country. This trend continued with Britain's conquest of Palestine in 1917; with the founding of the State of Israel in 1948 and after the reunification of Jerusalem in 1967. Down the ages Jerusalem has been a constant inspiration to those who draw, paint or sculpture, as if each had heard the biblical command to

"Take a tile... and portray upon it the city, even Jerusalem." (Ezekiel 4,1)

Sylvia Mann

הסדרה הוכנה בעזרתו האדיבה של ד"ר מ. עומר, ת"א

THE SERIES WAS PREPARED WITH THE
KIND ASSISTANCE OF DR. M. OMER, TEL AVIV

השלטון הטורקי נמשך כארבע מאות שנה. לקראת סוף תקופת שלטונם החלו האירופים לגלות עניין רב בירושלים, עיר הקודש. בכך נפתח, למעשה, עידן העת החדשה של העיר. החלה נהירה גדולה אל העיר ובין הבאים בשעריה היו ציירים רבים ובעלי אמנויות שונות. מגמה זו נמשכה גם אחרי כיבוש העיר על ידי הבריטים בשנת 1917 וכן גם אחרי הקמתה של מדינת ישראל בשנת 1948. נהירה זו לא פסקה גם אחרי איחוד העיר בתום מלחמת ששת הימים. בכל התקופות היתה ירושלים מקור השראה לציירים, פסלים, מגלפים ושרטטים, כאילו נשמעו הם לדברי יחזקאל הנביא (ד', א') : "קח לך לבנה... וחקות עליה עיר, את ירושלים".

סילביה מן

pilgrimage to Jerusalem. On Solomon's death in 933 BCE, the Kingdom split into two, Israel in the north, and Judah, with Jerusalem as its capital, in the south. Judah retained its independence until vanquished by Babylon in 587 BCE.

Fifty years passed before Nehemiah, with the blessing of the Persian monarch, led the Return to Zion, and forcefully reiterated Judaism's basic ideals. Alexander the Great's conquest of 333 BCE inaugurated beneficent Greek rule, which gradually deteriorated, igniting the Maccabean revolt which initiated a brilliant era in Jewish history. The Rome-supported Herodian regime was characterized by magnificent constructions, including the rebuilt Temple, part of which still stands. Two revolts against the Romans - in 70 CE and in 132 CE — ended in the destruction of Jerusalem, and its replacement by the Roman Aelia Capitolina.

Under Byzantia, Jerusalem regained her name and importance. Emperor Constantine adopted the Christian faith; the city was restored and shrines constructed, attracting worldwide fame. In 638 Moslem warriors captured the Holy City and built the familiar Dome of the Rock, but, as always under Moslem domination, Jerusalem was only a small town in the extensive Arab world.

Crusader armies stormed the walls in 1099, gaining a bloody victory. Although in possession for less than 90 years, their works included the grandiose reconstruction of the Christian shrines and the inner town with its typical vaulted lanes and covered markets. Regained by Saladin in 1187, three-and-a-half centuries of comparative quiescence passed until Jerusalem, as part of Palestine, was absorbed into the Turkish Empire. Sultan Suleiman revived the city by erecting the

The "Jerusalem Talmud" in Kiddushin 49 B, tells that "Ten measures of beauty descended on the world, nine fell on Jerusalem and one on the rest of the earth". As true today as it was so many years ago, Jerusalem's natural and architectural charm was acknowledged throughout the ages, while the Bible, in Psalm 50,2, recalls the city as "Zion, the perfection of beauty".

One of the earliest paintings of the city walls and the Temple appears in the Dura-Europos synagogue dating from 245 CE, and since then, during Byzantine and mediaeval times, through the Renaissance and on to modern days, Jerusalem has been endlessly depicted. Jerusalem's association with the three great monotheistic faiths and its 4500 years of continuous habitation have lent the city a special aura.

According to Genesis 14,18 Abraham and the Canaanite king—priest Melchizedek met there four millenia ago, then a thousand years later David conquered the tiny Jebusite stronghold and named it Zion, the City of David. Set upon narrow Mount Ophel, adjoining the spring of Gihon — the only freshwater source in the vicinity — the area of Zion was barely 15 acres. However, its strategic location gave it particular significance, and here David established his capital. He also bought the threshing-floor of Araunah, last king of the Jebusites, "and built there an altar unto the Lord", (II Samuel 24,25), turning Jerusalem into Israel's main cult centre.

Solomon concentrated on the framework of worship, and above David's altar he erected a Temple to the Lord, and encouraged the unifying custom of thrice-annual